Kniha: Antigona (Sofokles)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Vítková Viktorie

Sofokles

- Starořecký dramatik, kněz a politik
- 497/496 př. n. l. – 406/405 př. n. l.
- Zavedl třetího herce
- V roce 441/440 př. n. l. vedl spolu s Periklem řecké vojsko jako stratég ve válce proti Samu
- Díky otci měl múzické a gymnastické vychování.

Další díla:

- Král Oidipus
- Élektra
- Oidipus na Kolónu
- Trachiňanky
- Filoktétés
- Aiás

Literárně historický kontext

Doba klasická 5 – 4. st. př. n. l.

- Rozkvět dramatu v Athénách = provozovalo se v amfiteátrech
- Rozvoj dramatu a prózy

- Dramata mají původ v řeckých hrách na oslavu boha Dionýsa
- Dva hlavní žánry tragédie a komedie

Další spisovatelé:

- Aischylos – Oresteia
- Euripidés – Elektra

Rozbor: Antigona

- **Literární druh:** drama
- **Literární žánr:** tragédie

Téma:

- Pomíjivé zákony králů *X* otázky morálky, láska Antigony a Haimóna, láska Antigony k bratrům, prokletí osudem, neuposlechnutí rozkazu krále, ctění bohů a láska k rodině

Motivy:

- Bratrovražda, zákaz, lidský zákon/božské nařízení, pohřeb, sebevražda, los

Kompoziční plán:

- Kompozice převážně chronologická
- Děleno na 5 dějství + na začátku prolog a na konci epilog
- Děj se neustále stupňuje
- Na konci každého dějství je píseň sboru

- **Expozice** – seznámení se situací *(dialog Antigony a Isméné)*
- **Kolize** – Kreón tvrdí, že jeden z nich byl hrdina a druhý vlastizrádce *(to se nelíbí Antigoně, která chce své bratry pohřbít oba)*
- **Krize** – Antigona neuposlechne králův rozkaz a bratra pohřbí -> Kreón jí nechá zazdít do skalní hrobky, kde před činem ve vězení spáchá sebevraždu
- **Peripetie** – Haimón se pokusí Antigonu zachránit, přemlouvá otce, ale ten uposlechne až po věštbě Teiresia *(což už je pozdě samozřejmě)*
- **Katastrofa** – V jeskyni Haimón vidí Antigonu oběšenou, proto se probodne *(poté to zjistí jeho matka, která se také probodne, z žalu)*

Forma a styl:

- Rým volný

Jazyková stránka:

- Spisovný a archaický jazyk, velmi bohatá slovní zásoba
- Velice často poetismy
- Řečnické otázky, věty jednoduché i rozkazovací
- Nezvyklý slovosled
- Velká část provázena sborem, ten se dělí na dvě části:
  - Nechali by Antigonu jít a dovolili by bratra pohřbít
  - 2. Poslali by Antigonu na smrt a zákaz by neměnili (král s nimi souhlasí částečně se řídí podle nich)
- poukázání na morálku: Kreón „Kdo směle zlu se oddává. / Kéž nikdy nesdílí můj krb.“/ Kreón „Mnou žena nepovládne, co jsem živ!“
- Nadávka – ženin otroku

Časoprostor:

- Théby, doba mystická

Postavy:

Hlavní

- **Antigona:** Dcera Oidipa (krále thébského)
  - je odvážná a milující, stojí si vždy za svým rozhodnutím a nenechává se ničím ovlivnit *(i přes zákaz se pokusí pohřbít svého bratra)*
  - prohrává fyzicky (ale vítězí psychicky)
  - morálně založená
- **Král Kreón:** Švagr/strýc Oidipa
  - velmi krutý a nemilosrdný
  - absolutistický *(nedovolí, aby mu někdo radil)*
  - Jeho postava se vyvíjí z krále silně přesvědčeného svými zákony na ubožáka litujícího svých činů, který prosí bohy o smrt
  - Není morálně založený *(nepohřbí svého synovce Polyneika)*
- **Haimón:** syn Kreóna a Eurydiké, snoubenec Antigony
  - Racionální a rozumný *(dokáže svému otci velmi dobře argumentovat, proč by měl Antigonu propustit, a i přes to, že jí bezmezně miluje, tak zachová chladnou hlavu)*
- **Isména:** mladší sestra Antigony
  - Poslušná a poddajná *(má respekt vůči Kreontovu nařízení, proto se rozhodne Antigoně nepomáhat a varuje jí před krutým trestem)*

Vedlejší

- **Eurydiké** (matka Haimóna)
- **Eteokles a Polyneikes** (bratři Antigony a Ismény)
- **Teiresiás** (věštec)

Děj:

- Oidipus (thébský král) si vypíchne oči *(zděšen, že zabil svého otce a vzal si svou matku)*
- Bratrovražedný spor o trůn vládnoucího Eteokla a Polyneika
- -> zabili se navzájem, začíná vláda Kreóna (bratr Iokasty, jejich matky)
- Kreón nechá pohřbít pouze Eteokla *(protože Polyneikes přišel do Théb s nepřátelskou armádou, a tak rozkáže, že ho nikdo nesmí pohřbít)*
- Antigona se rozhodne ho pohřbít sama

- Následující den se ke Kreónovi dostane zpráva, že se někdo snaží pohřbít Polyneika *(ale ještě není hotov)*
- Chytí Antigonu při činu
- Kreón s ní pošle průvod, aby ji zaživa zazdili do skály
- Do paláce přijde věštec Teiresiás, varuje krále, že tento čin způsobí potíže
- Kreón si to rozmyslí a spěchá pohřbít Polyneika *(včetně obřadů)*
- Kreón jede do vězení za Antigonou, zjišťuje, že se oběsila
- Leží u ní Haimón (její snoubenec) a když spatří otce, vrazí si meč do hrudi
- Posel toto sděluje náčelníkovi, slyší to Eurydiké *(Haimónova matka)*, zabíjí se
- Kreón vládne nešťastně dokud nezemře.

Vlastní názor:

- Kniha se mi líbila. Měla rychlejší spád než Oidipus, ale proti Odyssei je všechno krátké. Byl to zase další puzzlík v příbězích z Řecka.